

DANICA.

Katolišk cerkven list.

Tečaj IX.

V Ljubljani 14. veličiga serpana 1856.

List 33.

Zdihtej k Marii Devici.

Marii Devici.
 Nebeški Kraljici
 Se čem izročiti;
 Lepo jo prositi.
 De Ona premila;
 Bo za-me prošila. —
 Kolikrat že za terdno sim obljubil.
 O presveta moja Mati Ti!
 De le Jezusa bom serčno ljubil.
 De le Njemu v vsi vdanosti
 Bom zvesto in vselej večno služil;
 Oh, pa ni je stanovitosti.
 Ko obluba komej je storjena,
 Komej Tebi se perporočim.
 Ze je duša moja zadolžena.
 Ker tak naglo spet se pregrešim.
 Je ljubezen zopet oslajljena,
 In za Jezusa že manj gorim.
 Marii Devici.
 Nebeški Kraljici,
 Se čem izročiti.
 Lepo jo prositi.
 De Ona premila
 Bo za-me prošila. —
 O Marija, ljuba-Mati moja!
 Lej! nevarnost, ki mi tu proti.
 Lej! če mila, močna roka Tvoja
 Pred tajisto me ne obderži.
 Bo zgubljena uboga duša moja.
 K Tebi priti, mi mogoče ni.
 Pa pri Tebi čem jest vender biti.
 Ker za Tebe bije mi sercé.
 S Tabo večno čem se veseliti. —
 Torej prosim — moraš Ti za me
 Tako dolgo Jezusa prositi.
 De se meni spolnijo želje.

Janex

Pogled nazaj na Laško.

V poslednjim popisovanji smo bili ostali na imenitni Božji poti Loreti. Loreto je mestice s kakimi 6000 dušami v oddelku ali delegaciji „Mačerta“ na Rimskim, in sicer ob cesti iz Jankina v Rim. Ima tudi škofa, ki je ob enim rekanaški (Recanati) viksi pastir. Velika cerkev Marije Device, ki je precej ob vhodu na severni strani, se je začela zidati pod papežem Pavlam II. l. 1464 in je bila čisto dodelana se le l. 1587 pod Sikstam V. Zidana je vsa v gotiškem zlogu in se razširja kakor nebo ali baldakin nad lavretansko kapelico ali hišo Marije Device (casa santa). Začetek te po vsim svetu sloveče Božje poti je naslednji:

Mesto Nazaret v Galileji, to majhno mestice ima visoko slavo, de je bilo domačija prečiste Marije Device; tukaj so živeli v Božjim strahu njeni starši, sv. Joahim in sv. Ana. Imela sta svojo lastno hišo. V ti hišici je bila njuna edina hči, Marija, rojena in rejena do svojiga tretjiga leta (Jan. Damasc. c. 15. de fid.), po tem pa Bogu v službo v jeruzalemskim tempelnu zročena. Po smerti svojih

staršev je bila Marija dednja te hiše in v nji popolnoma čistimu ženinu, sv. Jožefu zaročena, v kateri sta do svojiga popotovanja v Betlehem prebivala. V ravno ti hiši je bilo Marii Devici oznanjeno po angelu, de ona je izvoljena in srečna med vsimi ženami, ki je odmenjena od Božje previdnosti, biti mati včlovečene Besede. V ti hiši tedaj je bila postavljena podlaga človeškiga odrešenja. V ti hiši je Sin Božji potem nar več časa svojiga pozemeljskiga življenja doprnesel, dokler namreč ni bil keršen. To imenitno stanovanje tedaj so bili, po zročilih angeli na Laško prenesli in je zdaj slava in blagor te dežele. Naj v razjasnje-nje rečeniga se nekatere reči iz nadaljnih dogodb tega svetisa posnamemo.

V letu 74 po Kristusu je bil tudi Nazaret pod Titam Vespazijanam neusmiljeno poropan. Vidil sim v Rimu še slavne vrata (porta Titi), ki so mu bile postavljene, de je zmagovito skoz nje šel, ko se je bil iz Judeje, ukro-tivši ta narod, vernil. Božja čuječnost pa vender ni pri-pustila, de bi se bili prederzni vojaki malim ulicam pribli-zali, kjer je ta hišica stala in je vedno skrita ostala, dok-ler ni čas prišel, de jo je previdnost Božja postavila ljud-stvam in narodam v česenje. To se je zgodilo ob času ve-likiga Konstantina. Cesarica Helena je bilu namreč tisti čas popotvala v svete kraje, kjer je skorej pred tremi sto-letji Jezus Kristus živel, je obiskala najpervo kraj njegovih jaslí, pottlej Kalvarijo in Božji grob. Odpravila je od vsih tih svetih mest gerde nejeverske podobe in malike, in po-tem se v Nazaret v Galilejo poda. Le samo v tem mestu ni našla nobene sledi nejeverske gnusobe. Bog ni pripustil oskruniti mesta, kjer je bil začetek človeškiga odrešenja. Po znotranjim nagonu ise pobožna cesarica, in najde sveto stanovanje sredi podertin razdjaniga mestu. Iz revnih golih sten, tesniga ognjiša, slabih posód, pičle domače naprave, kar je še pričujočo bilo (v drugim kraji se bere: iz britke martre in podobe Matere Božje iz cedrovine), se bolj pa iz nekake svete groze, ki diha iz tega veličastniga staniša, je cesarica spoznala, de je to prava hiša Marije Device in jo za tako časti. Pusti jo pa v tem priprostim stanu, kakor jo najde, in le samo altar v nji postavi, na katerim so apo-steljni maševali, nad hišo pa dá zidati častitljivo cerkev z napisam na čelu: „Haec est ara, in qua primo jactum est humanae salutis fundamentum“ (Nicef. l. 12.) Po starim zro-čilu pa so bili že apostelni Marijno hišo v cerkvico spre-menili, ktero so popožni popotniki že dolgo pred sv. Hele-no obiskovali. — Od tega časa so pobožni popotniki na ve-like trume obiskovali ta sveti kraj, med njimi sv. Hieronim, sv. Pavla, sv. Ludovik, francoski kralj i. d. To je dokaz, de so pobožni popotniki v sveto zemljo tudi Mariin dom v Nazaretu obiskovali. Kralj Ludovik, ki je hotel sv. deželo turkam z vojsko vzeti, je bil vjet in vsužnjen. Čez nekaj let iz sužnosti rešen, pride ravno v dan Marijniga oznanje-nja v Nazaret 1252. V spokornim oblačilu se bliža peš, ponižen in objokan sveti hiši, je tam pri sv. maši in pri sv.

Obhajila. Potem se papežev poslanec, Odone Tusculano, na velikim altari slovesno sv. mašo opravlja, pri kateri je tudi kralj pričujoč bil (Tursell lib. 1. p. 7.). Vidi se se zdaj v lavretanski hiši spomin te prigodbe, desiravno je že zlo poškodovan, namreč: podoba Marije Device, ki sedi s Sinom, stoječim v naročju, njemu na strani pa tudi stoji sv. Ludovik v kraljevi obleki. Z desne roke mu visi železje, znamenje jetništva, v levi pa drži kraljevo palico. De ta podoba ni iz poznejših časov, se od tod vidi, ker je bila ravno taka, ko je bila sv. hiša prvičkrat v Primorje prenesena. (Dissert. critico-ist. II., 1. 11.)

Iz vsiga tega tedaj je verjetno, da je sv. hiša Marije Device do konca 13. stoletja zares bila zmiraj v Nazaretu. Ravno ta čas pa (1291) je saracenski sultan Kalil, egipčanski kralj, prevzel zavoljo svojih poprejšnjih zmag, 25.000 kristjanov pokončal in družih dve sto tavezt vsužnil, terdnjavo Ptolomajdo premagal, ter v Sirii kersanstvo razdjal in tako tudi vse Galileje se polastil. Od tistihmal so bili sveti kraji izverženi oskrunovanju in vsi gnusobi nejevernikov. Žalostin vidi tudi Nazaret opustoteno čistiljivo vezo Božjo, že od sv. Helene zidano. Ali glej tudi dozdaj neslišan in neviden čudež, ki ga stori Božja vsigamogočnost! Otetni oskrunjenja sveto hišo, v kateri se je Beseda velovečila, jo vzdigne z njene podlage, ktera se v dokaz velikiga čudeža še vselej vidi v Nazaretu, in jo po angelških rokah prenese nad suhim in nad morjem v ilirsko primorje, kjer skoz nekaj časa ostane. To čudno prenesenje hiše Marije Device med zveste Slovence, se je zgodilo, kakor pravi sporočilo, l. 1281, 10. vel. tr., pod papežem Nikolajem IV. Kraj, kamor je bila postavljena, je bil med Reko in Tersatom, nekdaš „Ravnica“ imenovan, blizu dolinice, imenovane „Dolaz“, *) kjer ni nikoli nobeden delal kakiga ozidja ali pastirske kooce. Torej s tem neprevidenim prikazkom ni bilo majhno sterčenje osrečeniga slovenskiga ljudstva.

Ko se ta prečudna reč razglasi, ljudstvo skupaj teče, vidi imenovano sv. hišo brez podstave na neravni zemlji, silo starično stavbo, ptuje jutrodeželske kamne, terdo in staro zmaltnanje; gredo noter in vidijo leseni strop, višnjevo pomalan, razdeljen v male štirvogle, z mnogoterimi pozlačenimi zvezdami olepšan. Dva kosa tega stariga stropa se še dandanašnji hranita v ognjišči sv. hiše. Našli so v hišici majhni altar, k steni prizidan, in na njem star grešk križ s podobo križaniga Jezusa; pa tudi k pobožnosti spodbudno podobo ali statvo Marije Device z Detetam Jezusom v naročju. Lasje obeh so bili razdeljeni kakor pri Nazarečanih in tudi obleka po Nazareško urezana. Na levi strani so spazili majhno omaro v zid vdolbeno, in bliz nje ognjišče. V veči poterjenje te dogodbe je Bog tudi čudeže pripustil. Fajmošter tistiga kraja, Aleksander Gjorgjić (Alessandro di Giorgio), Modrušan, je ležal hudo bolan, Marija pa se mu po noči prikaže in mu razodene prihod svoje hiše iz Nazareta. Pove mu, da po njenim vnebovzetju so bili aposteljni to hišo v cerkvico spremenili, in da je altar v nji od s. Petra posvečen. Pa da je Bog, kterimu nič ni nemogoče, to hišo po angelih v ta kraj prestavil, ker so ji v Nazaretu nečast delali itd. V dokaz pa, da je to resnica, mu pri ti priči zdravje dodeli. Zbudivši se, se čuti res popolnoma zdraviga, hiti gledat, se zahvali svoji visoki oetnici. Slehern si zamore misliti, kako veselo je bilo tudi njegovo ljubljeno ljudstvo, viditi svojiga pastirja kar neutegama od smertne bolezni ozdravljeniga, in pa slišati iz njegovih ust, da mu je Mati Božja to visoko dobroto pridobila. Ta novica se je hitro razširila, ljudje so skupaj vreli in mnogi čudeži so se godili nad bolniki. (Anal. Flum.) Resnico še bolj doznati, pošlje tadanji ban hervaski, dalmatinski in istrijski,

Nikola žl. Frangipani, pobožni mož, stiri postene može in rojake v Nazaret, namreč: Aleksandra, imenovaniga duhovna, O. Paskonio-ta M. O., Sigismunda „Orsieh“-a, in Ivana „Gregurizhi“-a. Poslanci so vzeli natanko miro od sv. hiše, so imeli zvediti, če sv. hiše res ni več v Nazaretu, in kako de je zginila; če je tam podstava ostala, in če se ločeni zidovi po vsih straneh s podstavo vjemajo? Razumni in zaupljivi možje gredo, se vernejo in v naj veči veselje naznanijo, da hiše Marije Device ni več v Nazaretu, da so ondotni kristijani ravno močno žalovali zavolj te zgube, in da se čas njeniga zginjenja od ondot čisto zлага z njenim prikazanjem na Tersatu. Pregledali so njeno še vidno podstavo, molter in kamnje; in vse se je natanko vjemalo in zlagalo z merami, ki so jih bili doma vzeli. Precej po tem so se v imenovani hišici opravljale zahvalne službe Božje, pri kterih je imenovani Aleksander ljudem vse te čuda razlagal. Iz Istre, iz Hervaskiga, iz Bosne, Serbskiga in od drugod so ljudje na trume skupaj vreli. Tudi naznanjuje O. Paskonio, da je bil Frangipani postavil duhovna Ivana Grobnič-a (di Grobnico) v službo kakor varha čudežne sv. hiše (Arch. Tersat.). To pripovedujejo tudi drugi dalmatinski pisavci. (D. sl.)

Kaj lepiga in spodbudljiviga si je polnlik mesca velikiga travna po Ljubljani v svojo torbico nabral?

X.

Predragi prijatelj!

En in dvajseti šmarnični dan smo Jezusa v duhu poslušali slovo jemati od svoje prelube Matere, preden se je ponizal terpeti in grešnikom se v roke dati. Ako je Jezus to žalostno novico svojim aposteljam oznanil, je mende svoji ljubi Materi ni zamolčal. Ko sta se David in Jonatan poslovljala, sta se objemala ter jokaje eden družiga kuševala. Kako žalosten pogled je mogel še le tačas biti, ko je Jezus od svoje svete Matere slovo jemal, — viditi dve serci ločiti se, ktere ste se tako sveto in sladko ljubile. Gospod se je jokal nad Jeruzalemom, terdovratno mesto premišljeval. Bile so to solze usmiljeniga Boga, čigar usmiljenje so judje zaverгли; — jokal se je na Lazarjevem grobu, ko je Marijo Magdaleno vidil jokati; bile so to solze globoko ginjeniga prijatla. In zdaj, ko je vidil Gospod svojo lastno mater jokati, zdaj bi On, takšim Sinu za takosno Mater nobene solze ne bil imel? Zdelo se nam je slišati Marijo tako le slovo jemaje milo govoriti: „Moj Sin, kdo mi bo dal, da jez namesti tebe umerjem? O, zakaj boš mogel ti, ki nisi nič pregrešil, toliko terpeti? Kako, ali se ne boš noben večer več k svoji materi nazaj povernil, — ne bom več tako srečna, viditi, da bi ti s svojih trudnih potov k meni nazaj prišel, da bi ti vroči pot s tvojiga čela brisala? — Ali ne bom nikoli več iz tvojih ust tistih nebeških besed zaslišala, ki so mojo dušo toliko razveseljevale. — O moj Jezus, moj Bog, moje vse! Kaj bo z menoj, kadar tebe zgubim? — Tode ne samo tako milo toževati smo slišali Marijo, ona se je gotovo tudi pri ti priložnosti tisto dekle Gospodovo pokazala, kteri naj se vselej zgodi po Božji besedi, zato se v voljo Božjo popolnoma izroči, Božje sklepe moli, se od svojiga Sina loči, molči, terpi. — Glej spremenljivost našiga življenja! Zdaj veselje, zdaj terpljenje; zdaj zaveza, zdaj razveza; zdaj snidenje, zdaj ločenje! V enim in drugim se pa vda v voljo Božjo! Žalostno in grenko je, slovo jemati od tega, kar nam je ljubo in drago. Kadar od dobrih prijatlov slovo jemlješ, se s tem tolaži, da se te za nekoliko časa od njih ločiš, saj se boste kmalo spet vidili; od vsiga hudobniga pa se pred ko moreš ločiti, dokler se ti še ni priljubilo in prikupilo, sicer ti bo še na smertni postelji jako jako težko, ločiti se tega sveta!

Dva in dvajseti šmarnični dan najdemo Marijo

*) Ker to popisovanje jemljemo vecidel iz laskih bukvic (Relazione storica della S. Casa. L. Gianutti, Loreto 1851, ediz. 20.), bi nam ustregel, ako bi kdo hotel iz unih krajev pisati, če so še te imena? kakosin je zdaj kraj? itd. Vred.

zopet pri Jezusu: — pa kje? Marija zvedivši, kaj se je z njenim preljubim Sinom zgodilo, si ne more kaj, viditi in spremiti ga hoče na njegovim križevim potu; njena ljubezen ji ne da pokoja, ž njim hoče terpeti, kolikor se nobena mati ni terpela; spolniti hoče, kar ji je starček Simeon pre-rokoval. O kolika žalost je pač mogla materno srce presuniti, viditi Edinorojeniga Božjiga, nar Svetejšiga, sred dveh morivcev peljati k nar sramotniši smerti križa! In ta težki križ on sam nese! Desiravno popolnoma v voljo Božjo vdana, vendar ni nehala biti Mati, in kateri materi bi ne počilo srce, slišati, da njeniga sina k smerti vlečejo? Ko v ti strašni britkosti Sin in Mati eden družiga zagledata, hoče Mati, roke stegovaje, kar do njega, tode zgrudi se na kolena. Ne z besedami, pa s pogledom se žalostno pozdravita, ko se srečata na poti. Bilo je mutasto, pa za srce vse razumljivo pozdravilo; usta sicer molčijo, le prebodene serci govorite. Ne bilo bi se čuditi, ko bi bila Marija, Sina zagledavši, prestrašena zakriknila in se po tleh zvernila. Ali ona se oserči kmalo spet iz svoje britkosti. Bogu vdana vse mirno prenese; trdna vera ji moč podeli, v vsakim še toliko težkim obiskani neskončno modrost Božjo spoznati. — Ali z Marijo ne bomo imeli usmiljenja v ti britkosti! Ali ne bomo enkrat jenjali žaliti je z grehi zoper njeniga Sina?

Tri in dvajseti smarnični dan smo Marijo še v večji žalosti — pod križem premišljevali. Bogu ni bilo zadosti, da je Marija celih 30 let živo podoba terpljenja v svojim duhu nosila, kteriga je imel njen Božji Sin terpeti; ni mu bilo zadosti, da je sveta Mati z lastnimi ušesi mogla slišati, kako nehvaležno ljudstvo njeniga Sina kot razbojnika in ubijavca zalazuje, slišati strašni tirjavni glas: križaj ga, križaj ga! — ni mu bilo zadosti, da ga je mogla srečati s križem obloženiga in s tem bremenam na tla potlačeniga: Marija, kraljica marternikov postati, je mogla priča biti, ko so divjaki njeniga Sina oblačila ropali, na križ vergli, mu roke in noge razpeli, ga v smehu in zasramovanju pribijali in potem kviško povzdignili; mogla je priča biti nar strašnejši smerti našiga Odrešenika. — Kdo se bo prederznil, kdo zamogel popisati ali dopovedati, kaj je Marijino srce takrat občutilo, ko je pod križem stala, na katerim je Jezus visé umiral in kervavo daritev v spravo za naše grehe nebeskimu Očetu opravljal?

Vsa natora se je strašniga umorstva včlovečeniga Boga zgrozila, solnce je otemnelo, zemlja se je tresla in odpirala, mrtvi so vstajali; Marija je pa vendar poleg križa stala, in stanovitna ostala. Večni Oče je hotel, da bi Marija združena s svojim Sinom veliki dar v odrešenje človeškiga rodu opravljala. In tako je Marija, kakor nekdanj Abraham, to, kar je njenemu sercu nar ljubejšiga bilo, Bogu v klavni dar prinesla — Jezusa, svojiga Božjiga Sina. Pa Gospod deviški Materi ni, kakor Abrahamu, prizanesel; od nje ni samo volje tirjal, kakor od Abrahama, temuč tudi djanje — spolnjenje tega darú. Tako je Marija v djanji za naše zveličanje delala, zato jo tudi v visoki časti in hvaležnosti mi kristjani začetek našiga veselja in studenec našiga zveličanja imenujemo. To je pa pod križem postala. — Pot križa, je pot v nebesa, po nji so vsi svetniki hodili; mi bi pa ne? Z Bogam!

Tvoj zvesti prijatelj
A. Suški.

Kako Jernej Boštjana odvadi kleti.

Pogovor.
(Konec.)

Boštjan (čez dva dni pride). Jernej, tvoja šola ni slaba. Moj „kotel“ se je že precej unesel in tudi moja živina čuti, da „tri-in-trideset“ ni kaj maliga, — tako potegnejo voli, kakor da bi jim zakuril, kadar jih „zatriintri-desetiram“. — Včasih se mi pa hoče malo po nemško ali

celo po madžarsko zaviti, kar je neki silno gerda in pregrešna kletvinja; kaj pa takrat?

Jernej. Ako že hočeš po nemško zarobiti, zavpi na glas: „Kärnten — und — Krain!“ boš vidil, da se ti bo srce ohladilo in pa brez greha. Neke madžarske in tudi neke hervaške kletvinje (ki so velikemu delu unih ljudstev skorej neprenehama v ustih) so pa tako ostudne, tako peklenske in pregrešne v svojim pomenu, da ti družiga ne rečem, kot to: „Nikoli ne zini kaj taciga, ker nar večkrat ne veš, koga de govoris, in ko bi vedil, bi se ti lasje ježili.

Boštjan. Groza me obhaja, ker tudi tega nisim čist. Včasih se pa rad pokregam, in takrat mi hodi na jezik: „zakr....“ Bog me vari se kterikrat reči!

Jernej. Takrat pa une nove kletvinje zveži in malo pridalsaj, postavim, tako le: „Kotel — kipi — tri — in trideset — krat!“

Boštjan. To so lepe kletvinje, ki se jih lahko vsak otrok nauči; le čakaj: še danes jih mora vsa moja hiša znati, in gorje mu, ako bo kdo posihmal drugači klet! — Včasih me pa le toliko mika, da bi se pridušil ali zarotil, kaj meniš, kaj bi bilo takrat dobro?

Jernej. Pridušati in rotiti se, je silno prederzno in ostudno, nar boljši bi bilo, ko bi se nikoli ne zgodilo; ako bi ne mogel pa nikakor drugači, morebiti bi utegnil reči: „Pri tičjim mleku — pri polževi kervi!“ Sv. pismo sicer tudi praznih besed nič ne obraja.

Boštjan. Naj bo; sej jest se ne mislim nikoli več pridušati. — Še nekaj bi te poprašal: Kaj pa praviš od besede „sakrabort“, sapramihelj“, saprament“ in še nekterih enačih?

Jernej. Moj sosed Andrejček kaj taciga sicer vedno v ustih ima, pa to ni nič prav, ker „sakro—“ pomeni besedo „sveto“, in takih reči ne gre v vsakdanje marnje mešati.

Boštjan. Jernej, ti si me s svojim naukam tako omečil; de bom tudi brez teh novih kletvin lahko živil, kakor se mi zdi.

Jernej. Sej to so tudi moje želje; Bog te potrdi v tem sklepu! (Boštjan odide).

Boštjan (čez dva mesca). Jernej, ti si moder mož! Pri nas se je vse prav izšlo. Poprej, moram ti naravnost povedati, smo vsi kleti. Ko jim tvoj novi nauk od kletvinje razlagam, so se smejali, pa tudi v serce jih je zbadalo, ter je vest še več storila, kakor moje in tvoje besede. Žena je rekla: „Kakošne nove čence so to?“ Hlapec in sinovi so nekaj časa „racokokošarili“, „kotlokipeli“, „tridesetarili“ poslednjič pa reče veliki hlapec: „Naj gre še to rakam žvižgat! Jest se ne menim več ne za staro ne za novo kletvinjo. Pamet je boljši kakor zamet in prazne besede“, in vsi so mu priterdili. Začeli so tudi bolj moliti in vsi so pohlevni kakor janjčki, ki so poprej toliko radi ro-bavsali. Bog ti poverni za tvoj nauk!

Jernej. Če to res pomaga, moram se drugim povedati; precej danes bom spisal in poslal k Blazniku, naj se v „Zgodnjo Danico“ natisne in med Slovence razširi.

Boštjan. De bi jo le tudi tam dobili, kjer sim jest domá, zakaj tam se grozno hudo kolne.

Jernej. Bodo že; sej mislim, da zdaj ga ni več farovža na Slovenskim, v katerim bi se ta cerkveni list ne bral; od farovža pa tako ljudje vse vedo, kar je res in kar ni res. Poznam pa tudi gospode, kteri vsak list okrog svojim ovčičam posiljajo, da ga bero, in s tem se marsiktero dobro seme vseje.

Boštjan. Sej jest ne znam brati, pa zdi se mi, da od nekiga premurskiga misijona velikrat pišejo, kakor moj fant včasih bere, ki v šolo hodi; torej tudi zmiraj sanjari, da bo šel med Zamurce, kadar bo izstudiral in bo gospod. Skorej bi mu tudi verjel, zakaj on sam ni nikoli klet in še mene je svaril, da me je večkrat spreletelo.

Jernej. Bog ga poterdi. Boštjan, sej je potrebno.
Boštjan. Zdaj bo pa dosti za danes: z Bogam!

Ogled po Slovenskim.

Iz Ljubljane. Preblaga naprava, ljubljansko Alojzjeviše, bo z začetkom nastopniga šolskiga leta imenitno stopinjo višej in svojemu pravemu namenu bližej povzdignjena. V razpisu od 6. t. m. naš Visokočastitljivi in Prevzvišeni viksi Pastir svojemu častitumu duhovstvu razlagajo, kako de so trident, zbirališe in druge papeške naredbe, priporočevaje mladenske semeniša, imele le take naprave v namenu, v katerih mladenči tudi odrejo in nauk doma imajo, in sicer po učencih, ki jih škof v to postavijo. Ker so s pogodbo (konkordatom) vse ověre v naučnih zadevah odpadle, bodo Milostljivi knez in škof tudi Svoje Alojzjeviše za stopnjo bližej njegovimu pravemu namenu primaknili, in bodo za to leto le nastopne drugošolce v Alojzjeviše sprejemali in s tem bodo storili začetek, ter jih bodo dali doma v napravi učiti vsih šolskih tvarin, ki so za drugo latinsko šolo zapovedane. Tako bo domače učenje zmiraj dalje gnano in vsako leto bo ena domača šola več v Alojzjevišu. Ščasana se bodo tudi učivne moči in potrebni pomočki zmnoževli. Nauki bodo tako vravnani, ako bi kateri mladenec iz te naprave stopil, de bo zamogel v katerim koli gimnazii cesarstva dalje učiti se. Pri sedanjih okolišinah Alojzjeviša pa bo zamoglo le prav malo mladenčev zastojati sprejetih biti, drugim bo treba po 150 gld. na leto plačevati; pri posebnih okolišinah bi se utegnulo katerimu kaj odjenjati. Kteri želē za prihodnje leto sprejeti biti, morajo v 4 tednih do prečastitiga škofijstva svoje prošnje vložiti. Bolj natanko se here vse to v današnji prilogi k Zgod. Danici. Ljubljanska škofija zamore zares zadovoljna in ponosna biti, de po previdnosti in dobroti svojiga viksiga Pastirja to blago napravo že več let ima, ko se druge imenitne škofije se le trudijo in podvizajo, jo zbuditi.

Iz Semiča. Marije Device Sneznice dan. J. V. Že je spet toča bila pri nas: škoda je gotovo čez 200.000 gld. Ko bi se hotel se kdo usmiliti, in kaj maliga dati. (Zares je usmiljenja vredno to ubogo ljudstvo; škoda de tisti nimajo veliko denarja kteri bi radi pomagali. — po človeško govorimo. Bog omeči po svoji neskončni previdnosti sereca premožnih za potrebne, katerih je toliko in toliko po več krajih. Vred.)

Razgled po keršanskim sreću.

Dunaj. Nadvojvoda Maks je dal na Dunaju v dar za Božji grob v Jeruzalemu delati dva križa, šest svečnikov in štiri lepe posode za cvetlice na altari. — 28. u. m. je prišel iz Rima gredē v Innsbruck Dr. Atanazi Zuber, apostolski namestnik v Patni. Od ondot je šel v Monakov in potem še enkrat v Linc, od kodar se bo k svoji čedi v Indijo vernil, ki obsega 8000 milj in šteje 22 milijonov duš. Samo mesto Patma jih ima 900.000. Preobračanje Indijancev je silo težavna reč, ker ako se kteri spreoberne, on vse zgubi, kar ima. Indijani so v štiri ločine (kaste) razdeljeni, v duhovne, vojake, tergovce in rokodelce; vsi drugi so jim nečisti. Ako tedaj evropejec tje pride, jim je vse gnusoba, kar on počne, ako p. z vsakim govori, to ali to je ali pije. Velikrat se mu je zgodilo, ko je hotel imeti piti, so mu sicer dali, pa je mogel precej potem posodo proč zagnati. Enkrat je iz male jame vodo pil, s tem je bil ves studene (po njih vraži) nečist; — vso vodo so potem izpluli in vse posode umili. Lahko se tedaj vidi, kako težko je v tacih okolišinah ktere pridobiti. Vender je pa pri vsim tem že več keršanskih občin napravljenih, ki so pravi zgledi vse čednosti. Taka občina je ob znožji Himalaje, 1800 duš, ki imajo razne opravila. Med njimi ni

nobeniga beraca, in v 19 letih ni bil nobeden pred sodnijo klican zavoljo kake hudobije, od nobeniga se ni slišalo, de bi bil potepinsko živel. To so pravi kristjani. Za 20 milijonov duš ima le 12 misijonarjev, ki je pa polovica večidel bolnih. V Rimu sta mu bila zlasti všeč dva poljska mladenca, brata Rzihoń, ki sta v sobivališu sv. Klavdija in sta prišla nekerikrat poljske romarje v prenočevališu „all' Anima“ obiskat; mlajšiga je večkrat obdeloval, de bi ga za svoj misijon pridobil. Sta pa res mladenca nedolžna in čista kakor beli vosek, zdrava in še čisto mlada, ki bota gotovo enkrat vredna misijonarja, kjer že bota. Že zdaj kažeta lepo serčnost, ker imata starše, brate in sestre na Poljskim, in vender ves dolgi čas po domačii premagujeta. Imenovani škof ima že poljaka, ki je pri njem tajnik, in ga je močno hvalil. Je pa tudi še družih poljskih mladenčev precej v Rimu, ki se na misijone pripravljajo. Ko se enacih blagih čutil serce mladenčeve vneme, se obvaruje tudi drugih neštevilnih zmot; gorje pa študentu, kteri nima za nobeno zlahtno roč čutila v svojim sereu! Njegovo serce vene, se v pregrehe in ostudnosti nagne, živi nevredno življenje, umerje zaničljive smerti. Sveti oginj mora goriti v mladenškim sereu! Manjka pa škofu tudi pomočkov za cerkve in dobrotne naprave. Iz tega namena je prišel v Evropo, de bi v vsih rečeh kakih pomoč dobil. — Gaetano Carli, škof v Almiri in bivši apost. namestnik v Agri na Indijanskim, nekdanji sosed škofa Zuber-ja v Patni in tudi iz kapucinarskiga reda, je prišel na Dunaj. Bil je eno leto v Rimu. Njegova škofija — gotovo dvakrat veči od Zuberjeve v Patni — je štela l. 1853 okrog 20.000 katolicanov, deleč raztresenih med neverniki in muhamedani; za vse te pa ima le 47 duhovnov, po nekoliko starih in bolehnih, in nobeniga semeniša, ker ne more duhovna uterpeti, de bi ga vladal. — Z novo odpravo, ki gre 27. t. m. iz Tersta v Afriko, pojde tudi Don Giovanni Beltrame, ki je pred nekaj časom prišel iz Hartuma, in z njim tudi nekteri tovarši iz Verone. — V Bernu v bolnišnici usmiljenih sester je izraelec Leopold Kummermann malo pred smertjo stopil v katoliško cerkev. — V Rozgovim piše, „Zagr. list“, je cela judovska rodovina Steiner-ovih v katoliško cerkev prestopila. V vel. travnu pride Natan Steiner, tergovec, s svojo ženo k duhovnimu pastirju g. Račicu in razodene, de že več casa v katoliško cerkev hodijo in so od njene resnice prepričani, ter žele s celo deržino biti keršeni. 13. u. m. je bil ta srečni dan. Po tritednjim nauku so bili ta dan z veliko slovesnostjo keršeni najpred trije odraseni; potlej pa trije neodraseni (otroci). — Zagrebski škof in kardinal so 54.000 gld. za občnkoristne namene vložili. — Po Laškim so spet začele Mazzinitove podpihovanja vreti. V Neapelnu se bojē mazzinistov, ki neki mislijo ondi na suho stopiti. Iz Piemonteškiga se je do 80 roparjev v Estensko uderlo, ki so jeli ondi ropati, pa so jih razgnali.

Mill darovi.

Za misijon gosp. Olivieri-a.

Lizabeta P. 10 gold. — Neka devica 1 cekin in 1 tolar, to je 6 gold. 30 kraje. — G. J. S. 1 gold. — Perica 54 kraje. —

Za Semičane s točo poškodvane.

Iz št. Kocjana pri Turjaku 5 gold. — Od ondot za Kronovčane pri Beli cerkvi 1 gold. 10 kraje. —

Duhovske zadeve.

Iz ljubljanske škofije.

Gosp. Lorenc Rudolf nasamni duhovni pomočnik na Razdertim je imenovan Vrem-ski duhovni pastir.

Gosp. France Klemenc, duhovni pomočnik, in namestnik v Vremu pride za nasamniga duhovniga pomočnika na Razderto.

Nro. 1458.

An die wohlehrwürdige Kuratgeistlichkeit des Dekanates.

Ich habe im Schuljahre 1846/47 in Laibach ein Knabenseminar (Collegium Aloysianum) für meine Diocese errichtet, und es bei dankeswerther Unterstützung von Seite der wohlehrwürdigen Diöcesangeistlichkeit nun durch ein Decennium in der Art erhalten, daß die Zöglinge desselben den Unterricht an dem hiesigen k. k. Gymnasium besuchten.

Der h. Kirchenrath von Trient, welcher Sess. XXIII. cap. 18. de reform. die Errichtung von Knabenseminarien anordnete, sowie spätere Anordnungen, welche von Knabenseminarien sprechen, und zu deren Errichtung und Unterstützung nicht nur die Bischöfe, sondern auch die Priester und Gläubigen insgesammt auffordern, hatten jedoch nur solche Institute im Auge, wo die Zöglinge Erziehung und Unterricht im Hause selbst, von eigens dazu durch den Bischof aufgestellten Lehrern erhalten, und nun sind durch das österreichische Concordat alle Hemmnisse beseitigt, welche der vollständigen Durchführung dieser kirchlichen Anordnungen bisher im Wege standen; denn laut Artikel XVII. der besagten Urkunde haben die Bischöfe die Seminarien nach Rücksicht der heiligen Kirchengesetze mit vollem und freiem Rechte zu leiten und zu verwalten, die Vorsteher und Professoren oder Lehrer gedachter Seminarien zu ernennen, und wann immer sie es für nothwendig oder nützlich halten, wieder zu entfernen, auch Jünglinge und Knaben zur Herausbildung in dieselben aufzunehmen, sowie sie zum Frommen ihrer Kirchenprovinz im Herrn es für dienlich erachten. Diejenigen, welche ihren Unterricht in diesen Seminarien empfangen haben, werden nach vorausgegangener Prüfung ihrer Befähigung in all und jede andere Lehranstalt eintreten und mit Beobachtung der betreffenden Vorschriften um jede Lehrkanzel außer dem Seminar sich bewerben können.

Um daher der vollständigen Lösung der Aufgabe meines Knabenseminars allmählig näher zu rücken, werden für das nächstkommende Schuljahr 1856/57 nur angehende Schüler der zweiten Gymnasialklasse in das Collegium Aloysianum neu aufgenommen werden, und diese neu aufgenommenen Zöglinge werden nicht mehr das k. k. Gymnasium besuchen, sondern den vollständigen Unterricht in allen für die zweite Gymnasialklasse an Staatsgymnasien vorgeschriebenen Lehrgegenständen von den Vorstehern des Instituts nach festgesetztem Plane erhalten, und in dieser Weise werden sie alljährlich in die nächst höhere Klasse des Untergymnasiums fortgeführt, die Lehrkräfte des Instituts nach Bedarf vermehrt, und die weiter nothwendigen Lehrmittel beigeschafft werden.

Bei den jedesmaligen Semestralprüfungen der im Institute unterrichteten Zöglinge, zu welchen der Zutritt Allen, die sich um die Sache interessieren, offen stehen wird, wird sich Jedermann von der Weise des Unterrichtes, so wie von den Fortschritten der Zöglinge überzeugen können, und die Direction des Knabenseminars wird es als ihre vorzüglichste Pflicht ansehen, für die Ertheilung des Unterrichtes in einer Weise zu sorgen, daß die Schüler, welche vom Institute ein Zeugnis der ersten Klasse erhalten, im Stande sein werden, die Probe der Befähigung zum Eintritte in die nächst höhere Gymnasialklasse an jedem Gymnasium des Kaiserstaates abzulegen; denn auch Seine Heiligkeit Papst Pius IX. spricht darüber in dem an den hochwürdigsten österreichischen Episkopat erlassenen apostolischen Sendschreiben vom 17. März 1856 mit folgenden Worten: „Weil die Lippen der Priester die Wissenschaft bewahren müssen, vermöge welcher sie im Stande sein sollen die Widersprechenden zu überweisen, so müßet ihr, geliebte Söhne und ehrwürdige Brüder! alle eure Sorgfalt auf die rechte und gediegene Ausbildung des Klerus verwenden. Arbeitet also mit der größten Anstrengung dahin, daß besonders in euren Seminarien eine vortreffliche und durchaus katholische Studienweise blühe, durch welche die jungen Kleriker von der frühesten Jugend an durch die erprobtesten Lehrer zur Frömmigkeit, zu aller Tugend und zum kirchlichen Geiste herangebildet, in der Kenntniß der lateinischen Sprache, in der humanen Litteratur und in den philosophischen Wissenschaften frei von irgend einer Gefahr des Irrthums sorgfältig erzogen werden“.

Diesemnach werden also nächstes Schuljahr für eine andere, als die zweite Gymnasialklasse keine Zöglinge in das Collegium Aloysianum neu aufgenommen werden, und die der zweiten Gymnasialklasse angehörigen Instituts-Zöglinge werden den Unterricht in allen Lehrgegenständen dieser Klasse und in derselben Ausdehnung, wie am k. k. Gymnasium, von den Vorstehern des Instituts erhalten. Bei dem gegenwärtigen Stande des Aloysianumsfonds aber kann die Wohlthat unentgeltlicher Verpflegung kaum einigen sehr Wenigen zu Theil werden, und es ist nothwendig, daß die übrigen neu aufzunehmenden Zöglinge dem Institute die Verpflegungs-Auslagen ganz vergüten, welche vorläufig auf 150 fl. pr. Kopf festgesetzt, und halbjährig vorhinein zu entrichten sein werden. Nur bei besonders berücksichtigungswerthen Umständen könnte einem Einzelnen ein Nachlaß an dieser Verpflegungsgebühr zugestanden werden.

Insoferne sich nun in manchen Pfarripfengeln der Diöcese Schüler der ersten Gymnasialklasse befinden mögen, an welchen die wohllehrwürdigen Herrn Drißseelsorger Neigung zum geistlichen Stande wahrzunehmen Gelegenheit hatten, und deren Eltern oder Vormünder geneigt sein könnten, sie in obbesagter Weise gegen Entrichtung der Verpflegsgebühr in das Collegium Aloysianum für die zweite Gymnasialklasse zu unterbringen, wollen die wohllehrwürdigen Herrn Drißseelsorger solche Eltern oder Vormünder darauf mit dem Bemerkten aufmerksam machen, daß sie sich der Aufnahme wegen längstens binnen 4 Wochen an das fürstbischöfliche Ordinariat in Laibach zu wenden, und sich auszuweisen hätten, daß der Knabe die erste Gymnasialklasse mit entsprechendem Erfolge zurückgelegt habe, gesund und von reinen Sitten sei.

Diejenigen Zöglinge, denen sonach die Aufnahme in das Collegium Aloysianum bewilligt werden wird, werden mit der nöthigen Leibeskleidung versehen, bis 1. Oktober d. J., wo das neue Schuljahr beginnt, im Institute einzutreffen, alle aber die Schulbücher und sonstige Schulrequisiten aus Eigenem zu bestreiten haben.

Fürstbischöfliches Ordinariat Laibach den 6. August 1856.

Anton Aloys,
Bischof.